

การศึกษาต้นทุนและผลตอบแทนจากการลงทุนปลูกข้าวหอมมะลิ 105 ของเกษตรกรที่ขึ้นทะเบียนในเขตพื้นที่บ้านหลุมข้าวพัฒนา ตำบลหลุมข้าว อำเภอโนนสูง จังหวัดนครราชสีมา

A STUDY OF COSTS AND RETURNS FROM INVESTMENT IN GROWING JASMINE RICE 105 OF FARMERS REGISTERED IN BANLUMKHAO PHATTHANA AREA, LUMKHAO SUBDISTRICT, NONSUNG DISTRICT, NAKHON RATCHASIMA PROVINCE

บัณฑิต บัวกลาง¹ ชลดา มนัสทรง¹ และ อุทิศ เสือแก้ว¹

¹คณะบัญชี มหาวิทยาลัยรัตนบัณฑิต

Bandit Boaklang¹ Chonlada Manassong¹ And Utid Suakaew¹

¹Faculty of Accountancy, Rattana Bundit University

(Received: November 21, 2024; Revised: April 7, 2025; Accepted: May 8, 2025)

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาต้นทุนในการผลิตข้าวหอมมะลิ 105 และวิเคราะห์ต้นทุนและผลตอบแทนในการผลิตข้าวหอมมะลิ 105 ของเกษตรกรในเขตพื้นที่บ้านหลุมข้าวพัฒนา ตำบลหลุมข้าว อำเภอโนนสูง จังหวัดนครราชสีมา เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Methods Research) ที่ใช้วิธีการทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพร่วมกัน ในการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตัวเอง โดยนำแบบสัมภาษณ์ที่สร้างเสร็จสมบูรณ์ เก็บข้อมูลจากเกษตรกรที่ขึ้นทะเบียนในเขตพื้นที่บ้านหลุมข้าวพัฒนา โดยผู้ศึกษาเลือกสัมภาษณ์เกษตรกรที่มีพื้นที่ขนาด 10-30 ไร่ จำนวน 15 ครัวเรือน รวบรวมแบบสัมภาษณ์ที่ได้มาทำการวิเคราะห์ข้อมูลเกษตรกร โดยใช้สถิติพื้นฐาน การแจกแจงความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และวิเคราะห์ผลตอบแทนโดยใช้อัตราส่วนทางการเงิน กำไรสุทธิ อัตรากำไรขั้นต้น อัตรากำไรจากการดำเนินงาน อัตราผลตอบแทนจากสินทรัพย์ อัตราผลตอบแทนจากการลงทุน

จากผลการศึกษา พบว่า 1) ต้นทุนในการผลิตข้าวหอมมะลิ 105 มีต้นทุนรวมเฉลี่ย 3,920.83 บาทต่อไร่ ประกอบด้วย ค่าวัสดุปลูก 420.00 บาทต่อไร่ ค่าแรงงานเฉลี่ย 560.00 บาทต่อไร่ และค่าใช้จ่ายการผลิตเฉลี่ย 2,966.89 บาทต่อไร่ 2) วิเคราะห์ต้นทุนและผลตอบแทนในการผลิตข้าวหอมมะลิ 105 ให้ผลผลิตเฉลี่ย 0.40 ตันต่อไร่ ให้รายได้เฉลี่ย 4,853.07 บาทต่อไร่ มีกำไรสุทธิเฉลี่ย 784.89 บาทต่อไร่ มีอัตราส่วนกำไรขั้นต้น 18.67% อัตราส่วนกำไรต่อยอดขาย 16.17% อัตราผลตอบแทนจากเงินลงทุน (ROI) 14.79% และอัตราผลตอบแทนจากสินทรัพย์รวม (ROA) 46.98%

จากการวิจัยพบว่า ผลผลิตข้าวต่อไร่ค่อนข้างต่ำ เกษตรกรควรพิจารณาหาแนวทางในการเพิ่มผลผลิตให้สูงขึ้น เพื่อที่จะได้มีกำไรสุทธิที่มากขึ้น เกษตรกรสามารถขอคำแนะนำจากเกษตรจังหวัดเกี่ยวกับวิธีการทำนาปลูกข้าวเพื่อเพิ่มผลผลิตได้ นอกจากนี้ การดูแลนาข้าวอย่างสม่ำเสมอก็เป็นสิ่งสำคัญ เนื่องจากต้นทุนในการปลูกข้าวนั้นสูงมาก โดยเฉพาะค่าจ้างรถเกี่ยวข้าว ค่าจ้างไถนา และค่าปุ๋ย เกษตรกรอาจพิจารณาลดต้นทุนที่ไม่จำเป็น โดยการใช้ปุ๋ยอินทรีย์แทนปุ๋ยเคมี รวมถึงการดูแลสภาพดินในช่วงการเพาะปลูกเพื่อฟื้นฟูสภาพดิน และลดต้นทุนค่าแรงงานด้วยการใช้แรงงานของตนเองแทนการจ้างแรงงานเพียงอย่างเดียว

คำสำคัญ: ต้นทุน, ผลตอบแทน, ข้าวหอมมะลิ 105

ABSTRACT

This study aimed to investigate the production costs of Khao Dawk Mali 105 (KDML105) jasmine rice and to analyze the costs and returns of its production among farmers in Ban Lum Khao Phatthana, Lum Khao Subdistrict, Non Sung District, Nakhon Ratchasima Province. The study employed a mixed-methods approach integrating both quantitative and qualitative methods. Data were collected by the researcher using a structured interview form. The participants were 15 registered farming households in Ban Lum Khao Phatthana with rice cultivation areas ranging from 10 to 30 rai. The data were analyzed using basic descriptive statistics, including frequency, percentage, and mean. Returns were analyzed using financial ratios, net profit, gross profit margin, profit margin on sales, return on assets (ROA), and return on investment (ROI).

The findings revealed that: (1) the average total production cost of KDML105 jasmine rice was 3,920.83 baht per rai, consisting of raw material costs of 420.00 baht per rai, labor costs of 560.00 baht per rai, and production expenses of 2,966.89 baht per rai; and (2) the average yield was 0.40 tons per rai, generating an average income of 4,853.07 baht per rai and an average net profit of 784.89 baht per rai. The gross profit margin was 18.67%, the profit margin on sales was 16.17%, the return on investment (ROI) was 14.79%, and the return on total assets (ROA) was 46.98%.

The results also indicated that rice yield per rai was relatively low. Farmers should therefore consider ways to increase productivity in order to achieve higher net profits. They may seek advice from the provincial agricultural office on rice cultivation techniques to improve yield. In addition, regular field management is important because rice production costs are relatively high, especially the costs of combine harvesting, plowing, and fertilizer. Farmers may also consider reducing unnecessary costs by using organic fertilizers instead of chemical fertilizers, improving soil conditions during the planting period to restore soil fertility, and relying more on their own labor instead of hiring labor exclusively.

Keywords: Cost, Return, Khao Dawk Mali 105 Jasmine Rice

บทนำ

ข้าวเป็นพืชอาหารหลักของคนไทยที่มีความสำคัญทางประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมมายาวนานกว่า 5,500 ปี หลักฐานทางประวัติศาสตร์สำคัญที่พบคือแถบข้าวซึ่งใช้เป็นส่วนผสมในดินสำหรับทำเครื่องปั้นดินเผาที่บ้านเชียง จังหวัดขอนแก่น แสดงให้เห็นถึงการเพาะปลูกข้าวในอดีต การปลูกข้าวของมนุษย์มีประวัติอย่างยาวนาน เมื่อสถานการณ์โควิด-19 เริ่มคลี่คลาย ได้คาดการณ์ว่าการส่งออกข้าวไทยจะมีการเติบโตอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในตลาดต่างประเทศที่มีความต้องการสูง เช่น ประเทศในแถบตะวันออกกลางและแอฟริกา นอกจากนี้การพัฒนาสายพันธุ์ข้าวใหม่ที่มีคุณภาพสูงและสามารถต้านทานโรคได้ดีก็เป็นปัจจัยสำคัญที่สนับสนุนการเติบโตของอุตสาหกรรมข้าวไทย ในด้านการบริโภคภายในประเทศ ข้าวยังคงเป็นส่วนสำคัญในอาหารประจำวันของคนไทย ไม่ว่าจะเป็นข้าวสวย ข้าวเหนียว หรือขนมหวานที่ทำจากข้าว เช่น ข้าวต้มมัด ข้าวเหนียวมะม่วง การอนุรักษ์และ

ส่งเสริมวัฒนธรรมการบริโภคข้าวจึงเป็นสิ่งที่สำคัญ เพื่อให้คนรุ่นหลังได้รู้จักและรักษาประเพณีวัฒนธรรมนี้ต่อไป ทั้งนี้ รัฐบาลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องยังคงทำงานร่วมกันเพื่อพัฒนาการเพาะปลูกข้าวให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น โดยใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมใหม่ๆ มาใช้อย่างต่อเนื่อง เพื่อให้เกษตรกรมีรายได้ที่มั่นคงและสามารถแข่งขันในตลาดโลกได้อย่างยั่งยืน ข้าวถือเป็นพืชเศรษฐกิจที่สำคัญของประเทศไทย ซึ่งมีบทบาททั้งในด้านการบริโภคภายในประเทศและการส่งออกไปยังตลาดโลก การผลิตข้าวในไทยมีแนวโน้มสูงกว่าความต้องการในตลาดโลก เนื่องจากการควบคุมจำนวนประชากรในหลายประเทศมีประสิทธิภาพดีขึ้น โดยเฉพาะในประเทศกำลังพัฒนา นอกจากนี้ ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีในการผลิตข้าวทำให้ประเทศผู้ซื้อสามารถผลิตข้าวใช้เองได้มากขึ้น ส่งผลให้ปริมาณการนำเข้าข้าวจากไทยลดลง ข้าวเป็นสินค้าที่มีเป้าหมายการส่งออก ดังนั้น ราคาข้าวจึงถูกกำหนดจากความต้องการและปริมาณข้าวในตลาดโลก หากปริมาณข้าวมีมากกว่าความต้องการ ราคาข้าวในตลาดโลกจะลดลง และส่งผลให้ราคาข้าวในประเทศไทยลดลงตามไปด้วย (สมาคมผู้ส่งออกข้าวไทย, 2566)

การเปลี่ยนแปลงในเศรษฐกิจโลก เช่น ราคาน้ำมันและปุ๋ยที่เพิ่มสูงขึ้น ส่งผลให้ต้นทุนการผลิตยังคงสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง ผลผลิตและรายได้ของเกษตรกรนั้นขึ้นอยู่กับปริมาณน้ำ ปุ๋ย และราคาข้าวที่ไม่แน่นอน นอกจากนี้ เกษตรกรส่วนใหญ่ยังขาดความรู้ทางเทคนิคในด้านต่างๆ เช่น การฟื้นฟูดิน การเลือกเมล็ดพันธุ์ การลดขั้นตอนการผลิต และการเก็บรักษาผลผลิตอย่างเหมาะสม ทำให้เกษตรกรยังคงใช้วิธีทำนาแบบโบราณที่สืบทอดกันมา ทำให้ปริมาณผลผลิตลดลงและรายได้ไม่เพียงพอที่จะครอบคลุมค่าใช้จ่าย ต้นทุนและค่าใช้จ่ายในการปลูกข้าวก็น่าจะพุ่งกระฉูด จนกำไรหดหายไปอย่างน่าใจหาย อีกหนึ่งปัญหาสำคัญคือ เกษตรกรไม่สามารถต่อรองราคาผลผลิตของตนได้เลย ทำให้ราคาไม่แน่นอน แถมราคาที่ต่ำเกินไปจนทำให้การผลิตรากลายเป็นการลงทุนที่ไม่คุ้มค่าซะอีก จังหวัดนครราชสีมาเป็นพื้นที่การเพาะปลูกที่กว้างขวาง โดยเฉพาะอำเภอโนนสูงที่มีการเพาะปลูกข้าวอย่างแพร่หลาย เนื่องจากพื้นที่มีลักษณะเป็นที่ราบ ไร้ภูเขาบดบัง และดินก็เหมือนเค้กชั้นดี เหมาะสำหรับการทำเกษตรกรรม เช่น การทำนา ทำไร่ และทำสวน ในชุมชนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกร โดยเฉพาะอำเภอโนนสูง เห็นถึงความสำคัญของการทำนา ซึ่งถือเป็นอาหารหลักและเป็นวัฒนธรรมของชุมชน รวมถึงเป็นสัญลักษณ์แห่งความภาคภูมิใจของเรา อีกทั้งยังเป็นรายได้ที่สำคัญที่สามารถส่งออกไปยังตลาดโลกได้ เกษตรกรในพื้นที่บ้านหลุมข้าวพัฒนา ตำบลหลุมข้าว อำเภอโนนสูง จังหวัดนครราชสีมา จึงมุ่งหาเทคนิคการปลูกข้าวที่เหมาะสมกับลักษณะดินและสภาพแวดล้อม โดยอิงจากประสบการณ์และความรู้ที่มีอยู่ อย่างไรก็ตาม เกษตรกรส่วนใหญ่ยังคงใช้วิธีการทำนาแบบดั้งเดิม ในขณะที่ค่าใช้จ่ายในการลงทุนเพิ่มสูงขึ้น ส่งผลให้ผลผลิตและรายได้ลดลง เกษตรกรในพื้นที่มักเลือกใช้การทำนาแบบหว่านข้าวแห้งเป็นวิธีที่สะดวกและช่วยประหยัดเวลาในหลายขั้นตอน (ธนากรกรุงศรีอยุธยา, 2564)

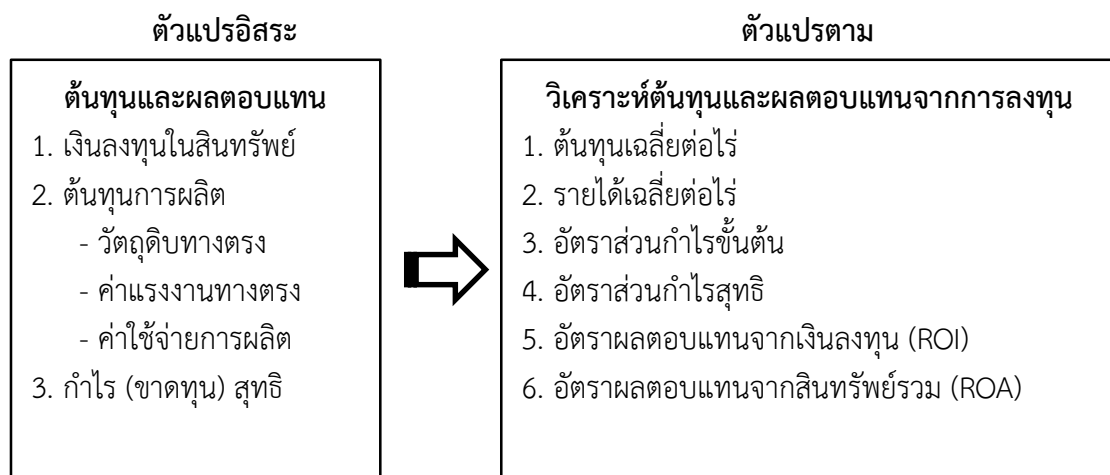
จากข้อมูลที่น่าสนใจ สร้างความสนใจให้กับผู้วิจัยในการศึกษาต้นทุนและผลตอบแทนจากการลงทุนปลูกข้าวหอมมะลิ 105 ของเกษตรกรในเขตบ้านหลุมข้าวพัฒนา ตำบลหลุมข้าว อำเภอโนนสูง จังหวัดนครราชสีมา มีปัจจัยมากมายให้พิจารณา เช่น คุณภาพของดินที่ดี น้ำที่เพียงพอ และการใช้ปุ๋ยอย่างเหมาะสมเป็นสิ่งสำคัญในการเกษตรกรรมที่มีประสิทธิภาพ เพื่อหาวิธีลดต้นทุนและเพิ่มผลผลิต นอกจากนี้ การนำเทคโนโลยีและนวัตกรรมใหม่ๆ มาใช้ในการเกษตรก็จะช่วยให้ชีวิตเกษตรกรง่ายขึ้น เช่น เครื่องจักรเกษตรแบบใหม่ ระบบชลประทาน หรือการเลือกพันธุ์ข้าวที่ทนโรคและอากาศแปรปรวน นอกจากนี้ การพัฒนาความรู้และทักษะของเกษตรกรก็สำคัญ การจัดอบรมและสัมมนาเกี่ยวกับการเกษตร คำแนะนำจากผู้เชี่ยวชาญ งานวิจัยนี้ไม่เพียงแต่ช่วยเกษตรกรในหลุมข้าวพัฒนา แต่ยังสามารถเป็นแนวทางให้กับเกษตรกรที่อื่นๆ ที่เจอปัญหาเดียวกัน ช่วยให้ชีวิตและความเป็นอยู่ของเกษตรกรไทยดีขึ้น แล้วยังนำผลจากงานวิจัยไปปรับปรุงการปลูกข้าว เพิ่มผลผลิตและรายได้ ลดต้นทุน และทำให้การปลูกข้าวเป็นอาชีพที่เลี้ยงครอบครัวได้ดี ได้อย่างมั่นคง

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาต้นทุนจากการลงทุนปลูกข้าวหอมมะลิ 105 ของเกษตรกรในเขตพื้นที่บ้านหลุมข้าวพัฒนา ตำบลหลุมข้าว อำเภอนโนนสูง จังหวัดนครราชสีมา
2. เพื่อวิเคราะห์ต้นทุนและผลตอบแทนจากการลงทุนปลูกข้าวหอมมะลิ 105 ของเกษตรกรในเขตพื้นที่บ้านหลุมข้าวพัฒนา ตำบลหลุมข้าว อำเภอนโนนสูง จังหวัดนครราชสีมา

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาต้นทุนและวิเคราะห์ต้นทุนรวมถึงผลตอบแทนการผลิตข้าวหอมมะลิของเกษตรกร ซึ่งถูกกำหนดให้เป็นตัวแปรอิสระ และมีอิทธิพลต่ออัตราผลตอบแทนจากการลงทุนในการปลูกข้าวหอมมะลิของเกษตรกร จากวัตถุประสงค์ดังกล่าว สามารถสรุปกรอบแนวคิดของการวิจัยได้ดังนี้

ภาพที่ 1 แสดงกรอบแนวคิดในการศึกษา

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

- 1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ เกษตรกรที่ขึ้นทะเบียนการปลูกข้าวหอมมะลิ 105 ในเขตบ้านหลุมข้าวพัฒนา ตำบลหลุมข้าว อำเภอนโนนสูง จังหวัดนครราชสีมาที่ประกอบอาชีพปลูกข้าว จำนวน 15 ครัวเรือน
- 1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ กลุ่มครัวเรือนที่ขึ้นทะเบียนเกษตรกรการปลูกข้าวหอมมะลิ 105 ที่มีพื้นที่การเพาะปลูกขนาด 10-30 ไร่ มีจำนวน 15 ครัวเรือน โดยกำหนดกลุ่มตัวอย่างเลือกแบบเจาะจงเนื่องจากเกษตรกรมีวิธีการปลูกข้าวไม่แตกต่างกัน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ใช้แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล แบ่งออกเป็น 3 ส่วน ดังนี้
ส่วนที่ 1 สถานภาพและข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ของเกษตรกรประกอบด้วยคำถามปิดแบบตรวจสอบรายการ ดังนี้ เพศ อายุ ระดับการศึกษา สมาชิกในครอบครัว แหล่งเงินทุน ภาระหนี้สิน

ส่วนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับการปลูกข้าวของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ของเกษตรกรประกอบด้วยคำถามเปิดแบบตรวจสอบรายการ ดังนี้ วิธีการเพาะปลูกข้าว พื้นที่ในการปลูกข้าว จำนวนแรงงานที่ใช้ในการปลูกข้าว

ส่วนที่ 3 ข้อมูลของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับต้นทุนและผลตอบแทนจากการลงทุนปลูกข้าวเป็นคำถามเปิด ประกอบด้วย 1) ต้นทุนและค่าใช้จ่าย 2) การลงทุนในสินทรัพย์ (เครื่องมือและอุปกรณ์การเกษตร) 3) รายได้จากการจำหน่ายข้าว

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการตามประเภทของข้อมูล ทำการเก็บข้อมูลจากการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างได้แก่ เกษตรกรบ้านหลุมข้าวพัฒนา ตำบลหลุมข้าว อำเภอโนนสูง จังหวัดนครราชสีมาที่ประกอบอาชีพปลูกข้าว โดยผู้วิจัยเลือกสัมภาษณ์เกษตรกรที่มีขนาดพื้นที่ในการปลูกข้าว 10-30 ไร่ จำนวน 15 คน การรวบรวม แบ่งเป็น 2 ประเภท คือ แหล่งข้อมูลปฐมภูมิ และแหล่งข้อมูลทุติยภูมิ ดังนี้

3.1 ข้อมูลปฐมภูมิ เก็บข้อมูลในระหว่างวันที่ 1 มกราคม – 30 มิถุนายน 2567 รวบรวมข้อมูลแบบสัมภาษณ์กลุ่มเกษตรกรที่ประกอบอาชีพปลูกข้าว ในพื้นที่บ้านหลุมข้าวพัฒนา จากนั้นผู้วิจัยทำการตรวจสอบความสมบูรณ์และความถูกต้องของแบบสัมภาษณ์

3.2 ข้อมูลทุติยภูมิ ได้จากการรวบรวมค้นคว้าจากหนังสือ เอกสารงานวิจัย รายงาน วิทยานิพนธ์ และสถิติต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับเรื่องการปลูกข้าว สถาบันการศึกษา และหน่วยงานต่าง ๆ ของภาครัฐและเอกชน ได้ค้นคว้าจากหนังสือเอกสารคู่มือการปฏิบัติงานและนโยบายที่เกี่ยวข้องกับการวิเคราะห์ต้นทุนและผลตอบแทน รวมทั้งเอกสารเกี่ยวกับแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการวิเคราะห์ต้นทุนและผลตอบแทน ที่มีความน่าเชื่อถือและอ้างอิงได้

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

นำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ มาวิเคราะห์ต้นทุนและผลตอบแทนของเกษตรกรที่ขึ้นทะเบียนการปลูกข้าวหอมมะลิ 105 ในเขตบ้านหลุมข้าวพัฒนา ตำบลหลุมข้าว อำเภอโนนสูง จังหวัดนครราชสีมา โดยผู้วิจัยแบ่งการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

4.1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์โดยใช้วิธีการประมวลผลตามหลักสถิติเชิงพรรณนาสถิติ ได้แก่ ค่าความถี่ ร้อยละ และค่าเฉลี่ยในการอธิบาย

4.2 วิเคราะห์ต้นทุนการปลูกข้าวหอมมะลิ 105 โดยจำแนกต้นทุน 3 ส่วนประกอบ ได้แก่ วัตถุดิบทางตรง ค่าแรงงานทางตรง ค่าใช้จ่ายในการผลิต และค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน โดยใช้สูตรทางการบัญชีของ ไพบูลย์ ผจงวงศ์ (2561)

4.3 วิเคราะห์รายได้จากการปลูกข้าวหอมมะลิ 105 ประกอบด้วย รายได้จากการจำหน่ายข้าว และรายได้อื่น ๆ โดยใช้สูตรทางการบัญชีของ ไพบูลย์ ผจงวงศ์ (2561)

4.4 การวิเคราะห์ต้นทุนและผลตอบแทนของเกษตรกรที่ขึ้นทะเบียนการปลูกข้าวหอมมะลิ 105 ในเขตบ้านหลุมข้าวพัฒนา ตำบลหลุมข้าว อำเภอโนนสูง จังหวัดนครราชสีมา โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์เชิงปริมาณ (Quantitative Analysis) โดยนำข้อมูลปริมาณต้นทุนและปริมาณผลตอบแทนที่ได้มาคำนวณหาผลลัพธ์ หลังจากนั้นนำผลลัพธ์ที่ได้มาวิเคราะห์ โดยใช้เครื่องมือทางการเงิน

ผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์ข้อมูล สรุปการศึกษาต้นทุนและผลตอบแทนจากการปลูกข้าวหอมมะลิ 105 ที่ขึ้นทะเบียนในเขตพื้นที่บ้านหลุมข้าวพัฒนา ตำบลหลุมข้าว อำเภอนโนนสูง จังหวัดนครราชสีมา ดังนี้

1. ผลการศึกษาสถานภาพและข้อมูลทั่วไป

จากผลการศึกษา พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่เป็นเพศชาย จำนวน 9 คน คิดเป็นร้อยละ 60 และเพศหญิง จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 40.00 เกษตรกรส่วนใหญ่ที่ปลูกข้าวหอมมะลิจะเป็นเพศชายมากกว่าเพศหญิง ส่วนใหญ่มีอายุเฉลี่ยในช่วง 51-60 ปี มีจำนวน 9 คน คิดเป็นร้อยละ 60.00 ช่วงอายุมากกว่า 61 มีจำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 26.67 และยังมีช่วงอายุ 31-40 ปี มีจำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 13.33 เกษตรกรส่วนใหญ่มีระดับการศึกษาประถมศึกษาตอนต้น (ป.4) จำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 66.67 และระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 33.33 เกษตรกรส่วนใหญ่ มีจำนวนสมาชิกในครอบครัว 3-4 คน คิดเป็นร้อยละ 60.00 จำนวนสมาชิกในครอบครัว 5-7 คน คิดเป็นร้อยละ 26.67 และจำนวนสมาชิกในครอบครัว 1-2 คน คิดเป็นร้อยละ 13.33 เกษตรกรส่วนใหญ่ใช้เงินทุนส่วนตัว จำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 66.67 กองทุนหมู่บ้าน จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 20.00 และธนาคาร/สหกรณ์ จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 13.33 เกษตรกรส่วนใหญ่มีภาระหนี้สิน 50,001–100,000 บาท จำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 66.67 ภาระหนี้สิน 150,001–200,000 บาทจำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 26.67 และภาระหนี้สิน 10,001–50,000 บาทจำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 6.67 ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 สถานภาพและข้อมูลทั่วไป จำนวนและร้อยละของเกษตรกรผู้ปลูกข้าวหอมมะลิ 105

เพศ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ชาย	9	60.00
หญิง	6	40.00
อายุ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
41 - 50 ปี	2	13.33
51 - 60 ปี	9	60.00
มากกว่า 61 ปีขึ้นไป	4	26.67
ระดับการศึกษา	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ประถมศึกษาตอนต้น (ป.4)	10	66.67
ประถมศึกษาตอนปลาย (ป.6)	5	33.33
ปัจจุบันจำนวนสมาชิกในครอบครัว	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1-2 คน	2	13.33
3-4 คน	9	60.00
5-7 คน	4	26.67
แหล่งเงินทุน	จำนวน (คน)	ร้อยละ
เงินทุนส่วนตัว	15	100.00
ภาระหนี้สิน	จำนวน (คน)	ร้อยละ
10,001 – 50,000 บาท	1	6.67
50,001 – 100,000 บาท	10	66.67
150,001 – 200,000 บาท	4	26.67

ที่มา : จากการสัมภาษณ์ เกษตรกรบ้านหลุมข้าว, 2567

2. ผลการศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับการปลูกข้าวหอมมะลิ 105

จากผลการศึกษา พบว่า วิธีการปลูก พบว่า เกษตรกรที่ทำการศึกษาลงทุนส่วนใหญ่มีวิธีการปลูกนาหว่าน จำนวน 15 คน คิดเป็นร้อยละ 100.00 แสดงผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการปลูกข้าว จำแนกตามวิธีการปลูก พบว่า เกษตรกรที่ทำการศึกษาลงทุนส่วนใหญ่มีที่ดินของตนเอง จำนวน 15 คน คิดเป็นร้อยละ 100.00 แสดงผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการปลูกข้าว จำแนกตามขนาดพื้นที่ในการปลูกข้าว พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่มีพื้นที่ในการเพาะปลูกข้าว 14 ไร่ จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 33.33 มีพื้นที่ในการเพาะปลูกข้าว 16 ไร่ จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 20.00 ซึ่งมีพื้นที่ในการเพาะปลูกข้าว 22 ไร่ จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 20.00 และมีพื้นที่ในการเพาะปลูกข้าว 10 ไร่ จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 13.33 เท่ากันกับมีพื้นที่ 30 ไร่ จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 13.33 แสดงผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการปลูกข้าว จำแนกตามจำนวนแรงงานที่ใช้ในการปลูกข้าว พบว่า เกษตรกรที่ทำการศึกษาลงทุนส่วนใหญ่มีแรงงานที่ใช้ในการปลูกข้าว 3-5 คน จำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 53.33 และมีแรงงานที่ใช้ในการปลูกข้าว 1-2 คน จำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 46.67 ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับการปลูกข้าวหอมมะลิ 105 จำนวนและร้อยละของเกษตรกร

วิธีการปลูกข้าว	จำนวน (คน)	ร้อยละ
นาหว่าน	15	100.00
พื้นที่ปลูกข้าว	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ที่นาตัวเอง	15	100.00
พื้นที่ปลูกข้าวจำนวน	จำนวน (คน)	ร้อยละ
10 ไร่	2	13.33
14 ไร่	5	33.33
16 ไร่	3	20.00
22 ไร่	3	20.00
30 ไร่	2	13.33
จำนวนแรงงานที่ใช้ในการปลูกข้าว	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1-2 คน	7	46.67
3-5 คน	8	53.33

ที่มา : จากการสัมภาษณ์ เกษตรกรบ้านหลุมข้าว, 2567

3. ผลการวิเคราะห์ต้นทุนและผลตอบแทนจากการลงทุนปลูกข้าวหอมมะลิ 105

จากผลการศึกษา พบว่า ในการลงทุนปลูกข้าวหอมมะลิ 105 มีต้นทุนรวมเฉลี่ย 3,946.89 บาทต่อไร่ ประกอบด้วย ค่าวัตถุดิบ 420.00 บาทต่อไร่ ค่าแรงงานเฉลี่ย 560.00 บาทต่อไร่ และค่าใช้จ่ายการผลิตเฉลี่ย 2,966.89 บาทต่อไร่ โดยเกษตรกรมีค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน (ค่าขนส่ง 1 ตัน เท่ากับ 300 บาท) จึงมีค่าขนส่งข้าวเฉลี่ย 121.30 บาทต่อไร่ ทำให้มีรายได้เฉลี่ย 4,853.07 บาทต่อไร่ มีกำไรขั้นต้น 906.18 บาทต่อไร่ และกำไร (ขาดทุน) สุทธิเฉลี่ยต่อไร่ 784.89 บาทต่อไร่ ดังตารางที่ 3, ตารางที่ 4, ตารางที่ 5

ตารางที่ 3 แสดงข้อมูลต้นทุนการปลูกข้าว เฉลี่ยต่อไร่ ของเกษตรกร (ขนาดพื้นที่เก็บข้อมูล 264 ไร่)

รายการ / 15 ครัวเรือน	ต้นทุนการปลูกข้าวหอมมะลิ 105	เฉลี่ยต่อไร่
	รวม	
ค่าวัสดุดิบ	110,880.00	420.00
ค่าเมล็ดพันธุ์ข้าว	110,880.00	420.00
ค่าแรงงาน	147,840.00	560.00
ค่าจ้างหว่านข้าว	31,680.00	120.00
ค่าจ้างหว่านปุ๋ย	26,400.00	100.00
ค่าจ้างฉีดพ่นยา	36,960.00	140.00
ค่าแรงงานตนเอง	52,800.00	200.00
ค่าใช้จ่ายการผลิต	783,258.29	2,966.89
ค่าจ้างไถนา	153,120.00	580.00
ค่าปุ๋ย	38,000.00	143.94
ค่ายาปราบวัชพืช	22,440.00	85.00
ค่ายาปราบศัตรูพืช	13,200.00	50.00
ค่าฮอร์โมนบำรุงข้าว	23,100.00	87.50
ค่าน้ำมันเชื้อเพลิง	26,400.00	100.00
ค่าจ้างรถเกี่ยวข้าว	158,400.00	600.00
ค่าเสื่อมราคาอุปกรณ์	81,958.29	310.45
ค่าที่ดิน	264,000.00	1,000.00
ค่าภาษีที่ดิน	2,640.00	10.00
ต้นทุนรวม	1,041,978.29	3,946.89

ที่มา : จากการคำนวณ, 2567

ตารางที่ 4 แสดงข้อมูลเกี่ยวกับรายได้จากการจำหน่ายข้าว (ขนาดพื้นที่ทำการเก็บข้อมูล 264 ไร่)

ครัวเรือน	ขนาดพื้นที่ (ไร่) (1)	ผลผลิตเฉลี่ย (กก.) (2)	รายได้จากการขายข้าวเปลือก		
			ปริมาณ (ตัน) (3)	ตันละ (บาท) (4)	รายได้ (บาท) (3)×(4)
1	22	9,240.00	9.24	12,500.00	115,500.00
2	10	3,900.00	3.90	11,500.00	44,850.00
3	22	9,240.00	9.24	12,500.00	115,500.00
4	14	5,460.00	5.46	11,500.00	62,790.00
5	14	5,460.00	5.46	11,000.00	60,060.00
6	14	5,460.00	5.46	11,000.00	60,060.00
7	10	3,900.00	3.90	11,500.00	44,850.00
8	16	6,240.00	6.24	12,500.00	78,000.00
9	14	5,460.00	5.46	11,500.00	62,790.00
10	30	12,600.00	12.60	12,500.00	157,500.00
11	22	9,240.00	9.24	12,500.00	115,500.00
12	16	6,240.00	6.24	11,500.00	71,760.00
13	30	12,600.00	12.60	12,500.00	157,500.00
14	14	5,460.00	5.46	11,500.00	62,790.00
15	16	6,240.00	6.24	11,500.00	71,760.00
รวม	264	106,740.00	106.74		1,281,210.00
เฉลี่ยต่อไร่		404.32			4,853.07

ที่มา : จากการคำนวณ, 2567

ตารางที่ 5 แสดงข้อมูลกำไร (ขาดทุน) จากการลงทุนปลูกข้าว เผลี้ยต่อไร่

รายการ		จำนวนเงิน (บาทต่อไร่)
รายได้จากการขาย (ตารางที่ 5)		4,853.07
หัก ต้นทุนขาย		
วัตถุดิบทางตรง (ตารางที่ 3)	420.00	
ค่าแรงงานทางตรง (ตารางที่ 3)	560.00	
ค่าใช้จ่ายการผลิต (ตารางที่ 3)	2,966.89	3,946.89
กำไรขั้นต้น		906.18
หัก ค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน		121.30
กำไร (ขาดทุน) สุทธิ		784.89

ที่มา : จากการคำนวณ, 2567

4. ผลการคำนวณหาอัตราผลตอบแทนจากการลงทุนปลูกข้าวหอมมะลิ 105

จากผลการศึกษา พบว่า อัตราผลตอบแทนในการลงทุนปลูกข้าวหอมมะลิ 105 มีอัตราส่วนกำไรขั้นต้น 18.67% อัตราส่วนกำไรต่อยอดขาย 16.17% อัตราผลตอบแทนจากเงินลงทุน (ROI) 14.79% และอัตราผลตอบแทนจากสินทรัพย์รวม (ROA) 46.98% ดังตารางที่ 6

ตารางที่ 6 การคำนวณหาอัตราผลตอบแทนจากการลงทุนปลูกข้าวหอมมะลิ 105

อัตราส่วน	สูตรคำนวณ	แทนค่า	ผลการคำนวณ
1. อัตราส่วนกำไรขั้นต้น	กำไรขั้นต้น	906.18	18.67%
	ขายสุทธิ	4,853.07	
2. อัตราส่วนกำไรสุทธิ	กำไร (ขาดทุน) สุทธิ	784.89	16.17%
	ขายสุทธิ	4,853.07	
3. อัตราผลตอบแทนจากเงินลงทุน (ROI)	กำไร (ขาดทุน) สุทธิ	784.89	14.79%
	เงินลงทุนรวม	5,281.21	
4. อัตราผลตอบแทนจากสินทรัพย์รวม (ROA)	กำไร (ขาดทุน) สุทธิ	784.89	46.98%
	สินทรัพย์รวม	1,670.83	

ที่มา : จากการคำนวณ, 2567

อภิปรายผล

การศึกษาวิจัยเรื่อง การศึกษาต้นทุนและผลตอบแทนจากการปลูกข้าวหอมมะลิ 105 ที่ขึ้นทะเบียนในเขตพื้นที่บ้านหลุมข้าวพัฒนา ตำบลหลุมข้าว อำเภอโนนสูง จังหวัดนครราชสีมา ผู้วิจัยสามารถนำมาอภิปรายผล พบว่า เกษตรกรที่ปลูกข้าวส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มีอายุช่วง 51 - 60 ปี โดยเกษตรกรมีเงินทุนส่วนตัวที่ใช้ในการเพาะปลูก สำหรับวิธีการปลูก เกษตรกรส่วนใหญ่มีวิธีการปลูกนาหว่าน พื้นที่ที่ใช้ในการเพาะปลูกเป็นของตัวเอง เกษตรกรใช้ระยะเวลาในการปลูกข้าวหอมมะลิ 105 เป็นเวลา 7 - 8 เดือน โดยสรุปตามตัวแปรอิสระดังนี้

1. การลงทุนในสินทรัพย์ (เครื่องมือและอุปกรณ์การเกษตร) เป็นของตัวเองโดยแบ่งตามพื้นที่และขนาด สำหรับเกษตรกรที่มีพื้นที่เยอะก็จะลงทุนในสินทรัพย์ที่เยอะ แต่เกษตรกรก็พยายามควบคุมต้นทุนการปลูกข้าวให้ได้มากที่สุด ต้นทุนการผลิต ได้แก่ ค่าวัตถุดิบทางตรง ค่าแรงงานทางตรง และค่าใช้จ่ายในการผลิต แต่เกษตรกรก็ไม่สามารถควบคุมต้นทุนได้ ซึ่งเป็นต้นทุนการผลิตที่ค่อนข้างสูงมาก ส่วนกำไร (ขาดทุน) สุทธิ คือกำไรที่หักค่าใช้จ่ายทั้งหมดออกแล้ว ก็ยังคงมีกำไรที่ต่ำ ส่งผลทำให้ตัวแปรตามของผลการวิเคราะห์ต้นทุนและผลตอบแทนจากการลงทุน ดังนี้

จากวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 เพื่อศึกษาต้นทุนในการผลิตข้าวหอมมะลิ 105 ของเกษตรกรในเขตพื้นที่บ้านหลุมข้าวพัฒนา ตำบลหลุมข้าว อำเภอโนนสูง จังหวัดนครราชสีมา ผลการศึกษาพบว่า

1. ต้นทุนการปลูกข้าวของกลุ่มเกษตรกรประกอบด้วย 3 ส่วนที่สำคัญ ได้แก่ ต้นทุนค่าวัตถุดิบเฉลี่ย 393.94 บาทต่อไร่, ต้นทุนค่าจ้างและค่าแรงงานเฉลี่ย 560.00 บาทต่อไร่, และต้นทุนค่าใช้จ่ายในการผลิตเฉลี่ย 2,966.89 บาทต่อไร่ ส่งผลให้ต้นทุนรวมเฉลี่ยอยู่ที่ 3,920.83 บาทต่อไร่ สอดคล้องกับงานวิจัยของการศึกษาของ รังสิมา จีวงาม และลักขมี งามมีศรี (2566) เรื่อง การวิเคราะห์เปรียบเทียบต้นทุนและผลตอบแทนจากการปลูกข้าวของเกษตรกรใน อำเภอโกรกพระ จังหวัดนครสวรรค์ พบว่า ต้นทุนรวมข้าวพันธุ์ขาวดอกมะลิ 105 ต้นทุนรวมเฉลี่ยอยู่ที่ 4,245.96 บาทต่อไร่ นอกจากนี้ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พิธาน แสนภักดี และนฤพล อ่อนวิมล (2564) เรื่อง ต้นทุนและผลตอบแทนในการลงทุนปลูกข้าวหอมมะลิของเกษตรกร อำเภอสามชุก จังหวัดสุพรรณบุรี พบว่า ต้นทุนรวมของการปลูกข้าวหอมมะลิ มีต้นทุนรวมเฉลี่ยต่อไร่อยู่ที่ 4,012.18 บาทต่อไร่ เนื่องจาก การลงทุนในการปลูกข้าวแต่ละชนิดและแต่ละพื้นที่มีค่าใช้จ่ายในการผลิตที่เป็นสัดส่วนที่สูงที่สุดเป็นปัจจัยหลักที่ต้องพิจารณาในกระบวนการวางแผนและการจัดการต้นทุนการผลิต ต้นทุนการปลูกข้าวของแต่ละครัวเรือน โดยสรุปแล้ว ต้นทุนรวมของการปลูกข้าวเฉลี่ยต่อไร่ของแต่ละพื้นที่อยู่ในช่วงประมาณ 3,500-4,500 บาท ซึ่งมีความแตกต่างไม่มากนัก เหตุผลเพราะ สภาพอากาศและปัจจัยทางธรรมชาติที่แตกต่างกันในแต่ละพื้นที่ ซึ่งมีผลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของข้าว นอกจากนี้ การใช้เทคโนโลยีและวิธีการเพาะปลูกที่ทันสมัยยังมีส่วนช่วยลดต้นทุนการผลิตและเพิ่มผลผลิตของเกษตรกรได้อีก การวิจัยเหล่านี้แสดงถึงความสำคัญของการบริหารจัดการทรัพยากรและการใช้วิธีการ

จากวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 เพื่อวิเคราะห์ต้นทุนและผลตอบแทนในการผลิตข้าวหอมมะลิ 105 ของเกษตรกรในเขตพื้นที่บ้านหลุมข้าวพัฒนา ตำบลหลุมข้าว อำเภอโนนสูง จังหวัดนครราชสีมา ผลการวิเคราะห์พบว่า

2. ผลตอบแทนในการลงทุนปลูกข้าวการลงทุนปลูกข้าวของกลุ่มเกษตรกรแต่ละครัวเรือน

2.1 กลุ่มเกษตรกรแต่ละครัวเรือน พบว่า มีผลผลิตเฉลี่ย 404.32 กิโลกรัมต่อไร่ สอดคล้องกับงานวิจัยของ เพ็ญภา เชาวนา และคณะ (2564) เรื่อง การวิเคราะห์ต้นทุนและผลตอบแทนจากการลงทุนปลูกข้าวของเกษตรกรในอำเภอรัตนบุรี จังหวัดสงขลา พบว่า กลุ่มเกษตรกรแต่ละครัวเรือนมีผลผลิตเฉลี่ย 361.70

กิโกรัมต่อไร่ เนื่องจาก มีผลผลิตที่ใกล้เคียงกัน เหตุผลเพราะ สภาพดินและสภาพอากาศที่แตกต่างกันในแต่ละพื้นที่ ซึ่งส่งผลต่อการเจริญเติบโตของต้นข้าว นอกจากนี้ เทคนิคการปลูกและการจัดการที่ดินยังมีบทบาทสำคัญในการเพิ่มผลผลิตอีกด้วย ในบางกรณี การใช้ปุ๋ยที่เหมาะสมและการควบคุมศัตรูพืชอย่างมีประสิทธิภาพสามารถช่วยเพิ่มปริมาณผลผลิตได้อย่างมาก ความรู้และประสบการณ์ของเกษตรกรก็เป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการปลูกข้าวเช่นกัน ด้วยเทคโนโลยีและวิธีการที่ทันสมัย เกษตรกรสามารถเพิ่มประสิทธิภาพในการผลิตและลดต้นทุนได้อย่างมีนัยสำคัญ

2.2 กลุ่มเกษตรกรแต่ละครัวเรือน พบว่า มีรายได้รวมเฉลี่ยต่อไร่ เท่ากับ 4,853.07 บาทต่อไร่ ไม่สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ รังสิมา จั้วงาม และลักขมิ งามมีศรี (2566) เรื่อง การวิเคราะห์เปรียบเทียบต้นทุนและผลตอบแทนจากการปลูกข้าวพันธุ์ กข 57 และปลูกข้าวพันธุ์ขาวดอกมะลิ 105 ของเกษตรกรในอำเภอโกรกพระ จังหวัดนครสวรรค์ พบว่า รายได้จากการขายข้าวพันธุ์ดอกมะลิ 105 รวมเฉลี่ยต่อไร่ เท่ากับ 5,917.17 บาทต่อไร่ ไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุภมล ดวงตา และคณะ (2559) เรื่อง ศึกษาต้นทุนและผลตอบแทนการปลูกข้าวในพื้นที่ตำบลป่าสัก อำเภอเชียงแสน จังหวัดเชียงราย พบว่า รายได้รวมเฉลี่ยต่อไร่ เท่ากับ 8,863.00 บาทต่อไร่ และไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ ณณิชากร กล้องแก้ว (2564) เรื่อง การศึกษาต้นทุนและผลตอบแทนในการลงทุนปลูกข้าวของเกษตรกรตำบลโนนไทย อำเภอโนนไทย จังหวัดนครราชสีมา พบว่า ให้รายได้เฉลี่ยต่อไร่ เท่ากับ 10,000 บาทต่อไร่ เนื่องจาก รายได้รวมเฉลี่ยต่อไร่ของกลุ่มเกษตรกรแต่ละครัวเรือน ซึ่งต่ำกว่ารายได้เฉลี่ยตามผลงานวิจัยที่กล่าวมา เหตุผลเพราะ ความแตกต่างในวิธีการปลูก การจัดการทรัพยากร การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ หรือแม้กระทั่งตลาดและราคาข้าวที่แตกต่างกันในแต่ละพื้นที่ที่มีความผันผวนของตลาดโลกส่งผลกระทบต่อเกษตรกรในหลายพื้นที่อย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้

2.3 กำไรสุทธิจากการปลูกข้าวเฉลี่ยอยู่ที่ 784.98 บาทต่อไร่ ซึ่งไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ พิธาน แสนภักดี และณฤพล อ่อนนิมล (2564) เรื่อง วิเคราะห์ต้นทุนและผลตอบแทนในการลงทุนปลูกข้าวหอมมะลิของเกษตรกรในอำเภอสามชูก จังหวัดสุพรรณบุรี โดยพบว่ามีกำไรสุทธิเฉลี่ยอยู่ที่ 1,092.13 บาทต่อไร่ เนื่องจาก มีกำไรสุทธิที่ต่างกัน เหตุผลเพราะ สภาพอากาศและฤดูกาลที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วอาจส่งผลกระทบต่อปริมาณและคุณภาพของผลผลิตข้าวหอมมะลิในแต่ละปี ซึ่งอาจทำให้ผลการคำนวณกำไรสุทธิมีความแตกต่างกันได้

2.4 อัตราผลตอบแทนจากการลงทุนปลูกข้าว

2.4.1 อัตราส่วนกำไรขั้นต้นเท่ากับ 18.67% ซึ่งไม่สอดคล้องกับวิจัยของทิพย์สุตา ทาสีดำ (2565) เรื่อง การวิเคราะห์ต้นทุนและผลตอบแทนจากการทำนาของเกษตรกรบ้านยาง ตำบลบ้านยาง อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ พบว่า อัตราส่วนกำไรขั้นต้น 44.03% เนื่องจาก มีอัตรากำไรขั้นต้นที่ต่างกัน เหตุผลเพราะ อาจเกิดจากปัจจัยหลายประการที่มีผลกระทบต่ออัตรากำไรขั้นต้นของเกษตรกรในแต่ละพื้นที่ เช่น ความแตกต่างในด้านต้นทุนการผลิต, ราคาขายของผลผลิตที่ไม่เท่ากัน, หรือแม้กระทั่งปัจจัยภายนอกเช่นสภาพอากาศและนโยบายการสนับสนุนจากรัฐบาลที่ไม่เท่ากัน การที่อัตรากำไรขั้นต้นไม่สอดคล้องกันอาจยังชี้ให้เห็นถึงความจำเป็นในการศึกษาวิจัยเพิ่มเติมเพื่อหาแนวทางในการปรับปรุงประสิทธิภาพการผลิตและเพิ่มอัตรากำไรให้กับเกษตรกรในพื้นที่อื่น ๆ อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นนอกจากนี้ การเปลี่ยนแปลงในตลาด เช่น ราคาข้าวที่สูงขึ้น หรือความต้องการที่เพิ่มขึ้นในบางช่วงเวลา ก็อาจเป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่ช่วยเพิ่มกำไรขั้นต้นของเกษตรกรในพื้นที่ดังกล่าว

2.4.2 อัตราส่วนกำไรสุทธิเท่ากับ 16.17% ซึ่งไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ พิธาน แสนภักดี และณฤพล อ่อนนิมล, (2564) เรื่อง การศึกษาต้นทุนและผลตอบแทนในการลงทุนปลูกข้าวหอมมะลิของ

เกษตรกรอำเภอสามชุก จังหวัดสุพรรณบุรีซึ่ง พบว่า อัตราส่วนกำไรสุทธิอยู่ที่ 21.40% และไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ ฌณิชากร กล้องแก้ว (2564) เรื่อง การศึกษาต้นทุนและผลตอบแทนจากการปลูกข้าวของเกษตรกรในตำบลโนนไทย อำเภอโนนไทย จังหวัดนครราชสีมา พบว่า อัตราส่วนกำไรต่อยอดขายสูงถึง 88.95% เนื่องจาก อัตราส่วนกำไรสุทธิที่ไม่เท่ากัน เหตุผลเพราะ ปัจจัยหลายประการที่มีผลต่อความแตกต่างในอัตราส่วนกำไรสุทธิของการปลูกข้าวในแต่ละพื้นที่ ตั้งแต่สภาพภูมิอากาศ, ความอุดมสมบูรณ์ของดิน, และเทคนิคการเพาะปลูกที่ใช้ นอกจากนี้ ความสามารถในการจัดการด้านการตลาดและการเข้าถึงทรัพยากรต่าง ๆ เช่น เมล็ดพันธุ์ ปุ๋ย และเครื่องจักร ก็มีบทบาทสำคัญในการกำหนดประสิทธิภาพทางเศรษฐกิจของเกษตรกรแต่ละราย การสนับสนุนจากภาครัฐและองค์กรที่เกี่ยวข้องยังเป็นปัจจัยที่สามารถช่วยเพิ่มประสิทธิภาพและผลตอบแทนในการลงทุนได้อย่างมีนัยสำคัญ

2.4.3 อัตราผลตอบแทนจากเงินลงทุน (ROI) เท่ากับ 14.79% ไม่สอดคล้องกับผลงานวิจัยศึกษาของ พิธาน แสนภักดี และนฤพล อ่อนวิมล, (2564) เรื่องการศึกษาต้นทุนและผลตอบแทนในการลงทุนปลูกข้าวหอมมะลิของเกษตรกรอำเภอสามชุก จังหวัดสุพรรณบุรี พบว่า อัตราผลตอบแทนจากการลงทุน (ROI) เท่ากับ 22.59% และไม่สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ ฌณิชากร กล้องแก้ว (2564) เรื่อง การศึกษาต้นทุนและผลตอบแทนจากการปลูกข้าวของเกษตรกรในตำบลโนนไทย อำเภอโนนไทย จังหวัดนครราชสีมา พบว่า อัตราผลตอบแทนจากเงินลงทุน (ROI) เท่ากับ 73.91% เนื่องจาก อัตราผลตอบแทนจากการลงทุนในแต่ละการศึกษาแสดงให้เห็นค่าที่แตกต่างกันอย่างมาก เหตุผลเพราะ เกษตรกรผู้ปลูกข้าวมีการลงทุนที่ไม่เท่ากัน ซึ่งส่งผลต่ออัตราผลตอบแทนจากการลงทุนด้วย

2.4.4 อัตราผลตอบแทนจากสินทรัพย์ (ROA) เท่ากับ 46.98% แสดงให้เห็นว่าเกษตรกรมีผลตอบแทนที่สูง ซึ่งไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุภมล ดวงตา และคณะ (2559) เรื่อง ต้นทุนและผลตอบแทนจากการปลูกข้าวในตำบลป่าสัก อำเภอเชียงแสน จังหวัดเชียงราย พบว่า อัตราผลตอบแทนจากสินทรัพย์ (ROA) อยู่ที่ 40.37% นอกจากนี้ยังไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ พิธาน แสนภักดี และนฤพล อ่อนวิมล (2564) เรื่อง การศึกษาต้นทุนและผลตอบแทนในการลงทุนปลูกข้าวหอมมะลิในอำเภอสามชุก จังหวัดสุพรรณบุรี พบว่า อัตราผลตอบแทนจากสินทรัพย์ (ROA) อยู่ที่ 28.32% เพราะ อัตราผลตอบแทนจากสินทรัพย์ (ROA) สูงกว่างานวิจัยที่กล่าวมา เนื่องจาก สินทรัพย์ในแต่ละพื้นที่การเกษตรมีลักษณะเฉพาะที่แตกต่างกัน บางจังหวัดมีการเช่าที่นา ในขณะที่เกษตรกรในบ้านหลุมข้าวพัฒนานั้นใช้ที่นาของตนเองในการทำการเกษตร ซึ่งทำให้ที่นาดังกล่าวมีความสำคัญและควรนำมาคำนวณในการลงทุน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลการวิจัยไปใช้

1. จากผลการศึกษา พบว่า ผลผลิตข้าวต่อไร่ต่ำมาก เกษตรกรจึงควรพิจารณาหาแนวทางเพิ่มผลผลิตต่อไร่ให้สูงขึ้น จึงจะทำให้มีกำไรสุทธิเพิ่มขึ้น ซึ่งเกษตรกรอาจไปขอคำแนะนำจากเกษตรจังหวัดกับวิธีทำนาปลูกข้าวให้ได้ผลผลิตที่เพิ่มขึ้น และการที่ต้องออกไปดูแลนาข้าวอย่างสม่ำเสมอ

2. จากผลการศึกษา พบว่า ต้นทุนการลงทุนในการปลูกข้าวสูงมาก โดยส่วนใหญ่เป็นค่าใช้จ่ายในการจ้างรถเกี่ยวข้าวและค่าแรงไถนา หน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องควรเข้ามาช่วยเหลือ โดยเฉพาะในเรื่องค่าบริการรถเกี่ยวข้าวและค่าแรงไถนา ซึ่งมีราคาค่อนข้างสูงเมื่อราคาน้ำมันสูงขึ้น ดังนั้นรัฐบาลควรจัดสรรงบประมาณสนับสนุนให้กับองค์การบริหารส่วนท้องถิ่นในการจัดซื้อรถเกี่ยวข้าวเป็นของกลางและกำหนดค่าบริการให้เหมาะสม การดูแลสภาพดินในช่วงการเพาะปลูกเพื่อฟื้นฟูคุณภาพดิน ลดค่าแรงงานโดยใช้แรงงานของตนเอง

แทนการจ้างงานเพียงอย่างเดียว นอกจากนี้ราคาปุ๋ยเคมีมีแนวโน้มสูงขึ้น เกษตรกรควรปรับเปลี่ยนวิธีการปลูกข้าว หันมาใช้ปุ๋ยอินทรีย์และน้ำหมักชีวภาพเพื่อลดต้นทุนการผลิต

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาในเรื่อง การศึกษาแนวทางในการลดต้นทุนในการปลูกข้าว จากกลุ่มตัวอย่างอื่น ๆ รวมถึงเกษตรกรที่ประกอบอาชีพปลูกข้าวในจังหวัดอื่น ๆ ของประเทศไทย เพื่อเปรียบเทียบผลการศึกษา ซึ่งจะทำให้มีกำไรสุทธิเพิ่มขึ้น

2. การวิจัยในอนาคตควรมีการศึกษา การวิเคราะห์ต้นทุนและผลตอบแทนจากการลงทุนปลูกข้าว จากแนวคิดอื่น ๆ เพื่อเปรียบเทียบผลการศึกษา

3. เกษตรกรควรมีการบันทึกค่าใช้จ่ายในแต่ละครั้งที่มีการเพาะปลูกที่จะทำให้เกษตรกรได้ทราบ ต้นทุนที่ลงทุนและผลตอบแทนในการขาย และเกษตรกรควรศึกษาการปลูกข้าวโดยใช้แนวคิดทฤษฎีตามรอยพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช รัชกาลที่ 9 เพื่อนำมาใช้ในชีวิตประจำวัน ซึ่งจะทำให้เกษตรกรมีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น

4. ภาครัฐบาลควรมีการสนับสนุนเกษตรกรด้วยการจัดอบรมและให้ความรู้เกี่ยวกับเทคโนโลยีการปลูกข้าวใหม่ ๆ เพื่อช่วยลดต้นทุนและเพิ่มผลผลิตให้กับเกษตรกร

เอกสารอ้างอิง

ณณิชากร กล้องแก้ว. (2564). การศึกษาต้นทุนและผลตอบแทนจากการปลูกข้าวของเกษตรกรตำบลโนนไทย

อำเภอโนนไทย จังหวัดนครราชสีมา. วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยปทุมธานี, 13(1), 185–192.

ทิพย์สุดา ทาสีดำ. (2565). การวิเคราะห์ต้นทุนและผลตอบแทนจากการทำนาของเกษตรกรบ้านยาง ตำบลบ้านยาง อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์. วารสารวิชาการและวิจัย มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ, 12(1), 330–340.

ธนาคารกรุงศรีอยุธยา. (2564). แนวโน้มธุรกิจ/อุตสาหกรรม 2565-2567: อุตสาหกรรมข้าว.

<https://krungsri.com/th/research/Industry/rice>

พิธาน แสนภักดี, & นฤพล อ่อนวิมล. (2564). ต้นทุนและผลตอบแทนในการลงทุนปลูกข้าวหอมมะลิของเกษตรกรอำเภอสามชูก จังหวัดสุพรรณบุรี. วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชพฤกษ์, 7(1), 121–135.

เพ็ญญา เขาวนา, ศุภสุดา ต้นชะโร, & อัมรินทร์ คงกะโชติ. (2564). การวิเคราะห์ต้นทุนและผลตอบแทนจากการลงทุนปลูกข้าวของเกษตรกรในอำเภอรัตนภูมิ จังหวัดสงขลา. ใน รายงานการประชุมวิชาการระดับชาติและนานาชาติ ด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ครั้งที่ 3 (น. 163–176). มหาวิทยาลัยทักษิณ.

ไพบูลย์ ผจงวงศ์. (2557). การบัญชีเพื่อการจัดการ (พิมพ์ครั้งที่ 2). สำนักพิมพ์แสงดาว.

รังสิมา จีวังาม, & ลักษมี งามมีศรี. (2566). การวิเคราะห์เปรียบเทียบต้นทุนและผลตอบแทนจากการปลูกข้าวของเกษตรกรใน อำเภอโกรกพระ จังหวัดนครสวรรค์. วารสารสหวิทยาการและการจัดการภาคเอกชน, 2(1), 1–14.

สมาคมผู้ส่งออกข้าวไทย. (2566). ข้อมูลเกี่ยวกับข้าว ประวัติศาสตร์ข้าวโลก.

<http://www.thairiceexporters.or.th>

สุภมล ดวงตา, นิรุตติ์ ชัยโชค, & วัฒนา ยืนยง. (2559). ศึกษาต้นทุนและผลตอบแทนการปลูกข้าวในพื้นที่ตำบล
ป่าสัก อำเภอเชียงแสน จังหวัดเชียงราย. วารสารบัญชีปริทัศน์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย,
1(1), 82–89.